

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 46

Lýsingarprísir fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 29. november 1947

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

21 Árg.

Kórið veksur.

»Føroyatiðindi« hevði nú her fyri eina grein, har tað gav eina góða og rámandi mynd av hinum føroyska samfelagnum i fortíð og nútíð: Dunnuhylurin, har dunnnurnar svambla og kvagga og liva sitt dunnliv i hylinum, hugsa um tað, sum rekt har á botninum og geva ongum gætur, uttan tá ið okkurt verður blakað i hylin. . . . Soleiðis hevur tað verið, og soleiðis er tað. Skuldi so onkur dunnan hugsað um hin fria sjógv og sloppið sær upp úr runini, ey, vóru allar hinar eftir henni at fáa hana aftur i hylin, ti har var dunnuheimurin, har hövdu tær svomið og svambla og, harðani skuldi eingin sleppa. —

Sum kunnugt var tað hitt nú brátt veldiga Oyrnafjalla-málið, ið fekk dunnnurnar at gerast óðar og fara upp at kvaka — tað gjórdist til hin stóra steinin, ið tveittur varð i hylin. Tær fyrstu, ið gjórdust óðar og fóru at kvaka, vóru »Dagblaðið« og »14. september«, men nú kom »Føroyatiðindi« við strangari og dómandi rödd eisini upp i kór-ið. Tað hevur skift meining. Hin nevnda dagin dómdi tað rumblið, ið verið hevði um Oyrnafjall, men leygardagin 22. nov. er tað verri enn hini.

Ógvuliga áhugavert er tað at leggja til merkis, hvussu i vissum málum blóð og flokkar, sum i hinum nationala spurninginum kunna vera sum hundur og ketta, gerast rørandi einig. Sum t.d. her, tá ið hesin sam-felagsfíggingindin P. M. Dam hevur lokkað allar hinar býttlingarnar at keypa farmaskip og so leggja grundarlag til eitt stórnationalt mál: føroyska farmasigling, tað ið eisini her fyri hevur verið hildið fram sum eitt livstýðandi mál fyri Føroyar. Nú eru fólka-flokksblaðið »Dagblaðið«, hin ungi sleppingurin »14. septem-ber«, sum drukkið skal hava kollveltingar-hugsjónir á Keypp-mannahavnargötum, og sam-bandsblaðið »Føroyatiðindi« saman at loypa á vinnuroyndir, sum hitt almenna, Føroya fólk alt gongur á odda fyri

Óg »14. september« og »Føroyatiðindi« herja ikki bara á

»Oyrnafjall«, men tey døma eisini til heljar Vinnulánsgrunn Føroya Løgtings, og tey tiltøk hann hevur gjørt fyri at fáa fiskimonnum før og soleiðis líkindi til at koma út at veiða og vinna. Men slikur dómur dómir harðast hann og teir, sum seta hann fram. Ti lat okkum siga, at okkara Løgting, síðan tað var sett á stovn aftur, hevur verið neyðarsligt og lög-gut — við at leggja grund undir Vinnulánsgrunn Føroya, vakn-aði tað upp úr dvala, slapp sær úr dunnuhylinum og gjórði gagnsverk fyri Føroyar, sum leingi verður minst.

Vit sum eru á miðjum aldri kenna tað neyðarstöðu okkara Løgting lá i aftaná hin verð-alðarbardagan og upp til hend-an. Vit minnst, hvussu ting-menn sögdu við fiskimenn og aðrar, ið komu til »landsins álit« at biðja um stuðul til hesa og hasa royndina, at Løgtingið hevði ongar pengar, tað var eingin peningastova. Oman fyri Løgtingsdyrnar kundi verða sett: Higar má eingin søkja um studningar, ti her er tómt. Og gremjingin og sjaggið manna millum eins og blaðanna mill-um hevur verið: Fiskerflaadens Fornylse, endurnýggjan fiski-flotans, ein nýmótans fiskiflota eins og onnur lond.

Ti er tað ófatiligt, at slik bak-köst skulu koma. Álopið á Oyrnafjall skal vaksa sum ein kavabóltur og so verða blakað eftir Vinnulánsgrunni Føroya.

Hvat hevur ikki landið vann-ið burtur úr fiskiflotanum hetta ár? Hava vit ikki sæð töluni, sum nettupp áløpsblöðini hava havt yvir tær milliónir, ið flotin hevur lagt inn. Lat nú vera, at keypini ikki altíð hava verið væl umtókt, læt tað hava hent, at nógv ring för i gáløysni eru keypt, og útlendingar hava snýtt okkum undir eyguni. Tað eru eisini landsins afturhaldsmenn sekir fyri, ti landið skuldi havt staðið fyri øllum skipakeypun-um og øllum umvælingunum og havt konar menn at sent út at kanna eftir skipunum. Men lat tað fara. Skip eru, sum kanska ikki fullvegis hava staðið seg i ár. Men nationaløkonomiskt hava tey givið inntöku. Fiski-menn hava vunnið við teimum, landfólkið hevur vunnið av

teimum, trygging hevur vunnið o. s. v. Tey eru so statt eitt inn-tökuevni fyri landið i sini heild.

Føroyingar fara ikki longur at lurtu eftir röddum, sum rópa, at Ting ella kommunur skulu halda seg uttan fyri vinnulívið. Serliga tá ið kapitalistar goyma sín kapital, kóva sínar ognir, og pláss liggja deyð og stírd. Tá má hitt almenna koma fram at, um ikki sum áður her á landi, fólkið skal flýggja, og landið gerast oyði. —

Ungdómurin skal vera lands-ins álit og framtíð — og serliga tann ungdomur, sum fer at nema kunnleika — tað er tí harmiligt sum her á landi, at teir ungu leggja saman við hin eldra afturhaldsflokkin, stiga i hansara spor og trækka gamlar slitnar götur. Men at vóna er, at partar av okkara ungdomi vakna og sleppa sær upp úr hylinum og út i frían sjógv.

»14. september«
við sínum nógvu haldarum.

»14. september« reypar sær av, at hann hevur dupult so nógvur haldarar sum Sosialurin og Tingakrossur. Ja, væl gagnist! Men ikki eru tað altíð tey dygd-arbestu blöðini, ið mest verða keypt og lisin. Gølublöðini i Amerika koma út i milliónum!

Fyrsta blað av 14. september hevði samrøðu við Chr. Matras dr. phil. um mentunarstandin i Føroyum. Bladið endaði við slikum málum og tók sær held-ur steyramálið hjá Mein-hard Lamhauge, fútan og Rin-kenæs. — Tað hevur ivaleyst loyst seg betur, ti eisini her hjá okkum vera gölurnar væl dæmdar.

Noreg tjenar 230 mill. kr. uppá hvalir.

Hin norski hvalaveiðiflotin skal i útlendskum peningi fyri komandi ár vinna 230 mill. kr.

Hvalaveiðiflotin hevði mist nógv undir krignum, men Nord-menn hava bygt hann upp aftur. Teir hava bygt 2 hvalakókari i Svøríki og 11 hvalabátar. Hvørt hvalakókari hevur kostað 30 mill. kr. Ætlanin er at fáa eitt kókari aftur at og 8 skip. Tá er flotin komin upp til sína fullu styrki. Handilsflotin er ikki ókt-ur so nógv sum hvalaveiðiflotin. Teir hava leigað tankskip, sum sigla fyri útlandið og fóra út-lendskan pening til landið, men undan krignum hevði Noreg fimtapartin av heimsins tank-flota, og nú hevur tað ikki tiggjundapartin.

Teir hava tó nú i umbúna at byggja tankskip av einari stödd uppá tilsamans 1.140.000 tons. Og verður tá tankfloti teirra størri enn undan krignum.

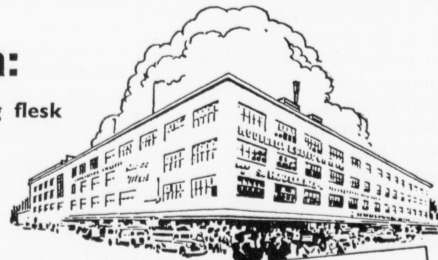
Ferðaskipini veka.

»Smiril« og »Ternan« eru Tingsins ognir, og tey hava siglt millum. Men nú hevur Tingið i umbúna at keypa triðja skipið eisini at sigla millum oyggjar-nar, so nú man fara og verða væl vordid. Tað er »Vestursóki«, eigari Vága Trolarafelag. Baturin verður seldur fyri 200.000 kr., og Løgtingið skal aftur ímóti lata 2 ljósanlegg, sum standa umborð i Ternuni. — Løgtingið leigar so bátin ein mánað, og er hann nýtiligur til ferðasig-ling, verður hann keyptur.

Vit lata:

Feskt kjøt og flesk
pysur
feitivøður
livurpostei
salatir
konserves

S. HOULBERG A/S
Kødbyen, København.

UMBOÐ:
B. MORTENSEN
TØRSHAVN
Telefon 326